

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
IRM: 33-104, 33-140 IRM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000-41373/ /2008. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva, panaszos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel a Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 89/2009. (IV. 8.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

elutasítom.

A határozat ellen a Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése alapján

A keresetlevelet a jelen határozat közlésétől számított harminc napon belül a Fővárosi Bírósághoz is be lehet nyújtani a Ket. 109. § (1) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése alapján.

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Megyei Rendőr-főkapitányság
- 4) Rendőrkapitányság
- 5) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A rendelkezésre álló adatok – panasz, rendőri jelentések, tanúmeghallgatási jegyzőkönyvek – alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

A Rendőrkapitányság ügyeletére a Zavéd biztonságtechnikai rendszer jelzést adott 2008. november 30-án az esti órákban szám alatt lévő Ganz óvodából. Az ügyeletes tiszt azonnal a helyszínre küldött két járőrt a riasztás okának a megállapítására. A helyszínre érkező járőrök a gépkocsiból kiszállva azt észlelték, hogy az óvoda udvaráról egy hölgy mászik ki a rácsos kerítés azon részén, amely – a rendőri jelentésekhez mellékelt fényképeken jól láthatóan – hiányos.

Ekkor a rendőrök közölték, hogy a rendőrkapitányságról érkeztek, tájékoztatták a hölgyet a jövetelük céljáról, egyúttal személyazonosságának igazolására szólították fel. Erre a hölgy közölte, hogy semmi közük hozzá, hogy miért volt az óvoda területén és hogy kinek hívják, hiszen a férje tudtával volt benn, akinek engedélye van ott tartózkodni. Panaszos a panaszban kifejtett – a férjével egybehangzó – állítása szerint szokásának megfelelően a kutyáit sétáltatta az óvoda udvarán. A panaszos férje tanúként történt meghallgatása alkalmával arra a kérdésre, hogy átengedheti-e a felesége részére a belépési jogosultságot, nem kívánt nyilatkozni. A rendőrök elmondták, hogy köteles magát igazolni és amennyiben a felszólításnak nem tesz eleget, személyazonossága megállapítása érdekében előállítják őt a Rendőrkapitányságra. A hölgy erre azt válaszolta, hogy nincs nála az igazolványa, és nem diktálja be az adatait sem. Ezután kikerülte a járőrt és futni kezdett. Az egyik rendőr eléfutott, hogy feltartóztassa, azonban a hölgy félre lökte és azt kiabálta, hogy itt lakok és csak elmegyek a személyi igazolványomért. Az egyik tanú vallomásában előadta, hogy ekkor a rendőrök megkísérelték megfogni és megbilincselni, közben a panaszos hangosan kiabálta, hogy az intézkedő kollégák „nem rendőrök, suhancok, ez nem rendőri intézkedés”, azonban a vagdalózása miatt ez nem sikerült, ezért testi kényszerrel a földre térdeltették és megbilincseltek. A másik tanú meghallgatása alkalmával elmondta, hogy „mindent jól látott, mivel a közvilágítás miatt elég világos volt” ezért a panaszos – a szóbeli közlés mellett – láthatta is, hogy vele szemben rendőri intézkedés van folyamatban.

Időközben egy arra járó személy jelezte, hogy ismeri a hölgyet és szól a férjének. A szám előtti háznál – a panaszost egy padra ültetve –megvárták a hölgy férjét, aki valóban odavitte felesége igazolványát. Ezt követően került sor a panaszos előállítására.

Az előállítás során a panaszos megkapta a jogorvoslati jogról, valamint az előállítás várható időtartamáról történő tájékoztatást, illetve jogorvoslati joga érvényesítését biztosították, így jegyzőkönyvbe mondta panaszát.

Megállapítást nyert, hogy a bilincs alkalmazása során megsérült az ujjja, ezért őt a Kórház baleseti osztályára szállították, ahol sérüléseit ellátták. A vizsgálatot illetve az egészségügyi ellátást végző orvos által kiállított igazolás szerint 8 napon belül gyógyuló hámsérülés volt található a panaszos ujján.

A bejelentő panaszában az alábbi rendőri intézkedést kifogásolja:

Az intézkedő rendőrök durván bántak velem, leteperték a földre, majd szorosan megbilincseltek, melynek során horzsolásos sérülés keletkezett az ujján.

A panaszos elmondása szerint a fenti módon végrehajtott intézkedésre nem adott okot, azt indokolatlannak tartja.

Az alábbiakban részleteztem az indokok alapján megállapítottam, hogy a bejelentő panaszát megalapozatlan.

II.

A Panasztestület a panaszos által 2008. december 8-án előterjesztett panaszát megvizsgálta és a fent hivatkozott állásfoglalásában azt megalapozottnak találta. A Panasztestület a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) XII. fejezet 55. § (1) bekezdés szerinti szabadsághoz fűződő jog sérelmét állapította meg, illetve megállapított a testi épséghez fűződő alapjogi sérelmet is.

A megállapított tényállás szerint a panaszost felszólították személyazonosító okmánya, átadására, aminek a panaszos nem tett eleget, egyrészt azok nem voltak nála az intézkedéskor, másrészt nem is kívánta magát igazolni. Ezt követően az intézkedő rendőr az Rtv. alapján¹ a panaszos előállítására mellett döntött, az ezzel kapcsolatos figyelmeztetést közölte a panaszossal. A panaszos a rendőr előállításra vonatkozó intézkedésével szembeszegülve kijelentette, hogy ő nem megy a rendőrkapitányságra és az intézkedés alól magát ki akarta vonni. A rendőr, hogy intézkedésének nyomatékot adjon, a Rtv. alapján² a Rendőrség Szolgálati Szabályzatában foglalt módon³ tájékoztatta a panaszost, hogy ellenszegülése megtörésére testi kényszert, illetve bilincset fog alkalmazni az előállítás foganatosítása végett. Ezek után a törvényben⁴ és a Szolgálati Szabályzatban⁵ meghatározott feltételeknek megfelelően, testi kényszert alkalmazva megtörtént a panaszos bilincselése. A panaszos által sérelmezett mód, ahogy a rendőrök a testi kényszert kivitelezték, megfelel a szakmai követelményeknek, mivel ellenszegült, menekülését megakadályozandóan megfogták és letérdepeltették. Az intézkedés eredményességének érdekében nyilvánvaló, hogy az

¹ Rtv. 33. § (2) bekezdése a) pontja szerint:

„a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;”

² Rtv. 61. § (1) bekezdés szerint: *„a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik - előzetesen figyelmeztetni kell.”*

³ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 4. § (3) szerint: *„ha az intézkedés alá vont a rendőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő rendőr »A törvény nevében!« felszólítással figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel.”*

⁴ Rtv. 47. § szerint: *„a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”*

48. § c) illetve d) szerint: *„a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére.”*

⁵ Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdése szerint: *„bilincselés alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:*

*a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincselés alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.”*

ellenszegülés testi kényszerrel való megtörésének mindig végleges jelleggel, további rendőri beavatkozás igénye nélkül kell megvalósulnia. Ellenkező esetben a rendőröknek folyamatosan az ellenszegülés megakadályozásával kellene foglalkozniuk érdemi intézkedési lehetőség nélkül. Jelen esetben éppen a biztonságos intézkedés lefolytatásának lehetőségét teremtették meg a folyamatosan ellenszegülő panaszos megbilincselésével, ezzel együtt elkerültek egy, az emberi méltóságot érintő hosszabb dulakodást is.

Ezt követően érkezett a helyszínre a panaszos férje, aki bemutatta a panaszos személyazonosításra alkalmas okmányát. A hatályos szabályozásnak megfelelően⁶ az előállítás nem volt mellőzhető, az intézkedő rendőrök végrehajtották azt. A Panasztestület érvelésével ellentétben nem azért került sor az előállításra, mert a panaszos nem igazolta magát, hanem mert vele szemben testi kényszert, illetve bilincselést alkalmaztak.

Fentiek alapján álláspontom szerint az intézkedés során a szakmailag indokolt fokozatú kényszerítőeszközöket alkalmazták a rendőrök. Az előállítást megfelelő joggalappal, szakszerűen hajtották végre. Az előállítás a rendőri intézkedés eredményességéhez szükséges ideig tartott.

Az előállítás során szükségessé vált orvosi vizsgálat szerint a panaszos 8 napon belül gyógyuló hámsérülést szenvedett. A kényszerítőeszköz alkalmazásával összefüggő súlyosabb, illetve indokolatlan bántalmazásból – így szakszerűtlen bilincs alkalmazásából – eredő sérülést a panaszos testén a vizsgálatot végző orvos nem talált.

A kényszerítőeszközök alkalmazása során tehát érvényre jutott a jogszabályban meghatározott⁷ testi épséghez fűződő jog lehetőség szerinti tiszteletben tartása az arányosság követelménye.

Meg kívánom jegyezni, hogy még tiltó rendelkezés hiányában sem méltányolható állampolgári magatartás a kutyáknak – kisgyermek nevelésére rendelt – közoktatási intézmény területén történő rendszeres sétáltatása. Azonban nemcsak a jó erkölcs, hanem konkrét önkormányzati norma is tiltja ezt a magatartást.⁸

A fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

III.

A Panasztestület megállapításaival a határozat II. részében foglaltakon túlmenően, az alábbiakban ismertetett indokok alapján nem értek egyet.

Egy-egy rendőri intézkedés jogi megítélése során – ahogy annak kivitelezésekor is – tartózkodni kell az automatizmustól, komplex, minden körülményre kiterjedő megközelítés indokolt. A jelen panasz tárgyát képező rendőri intézkedés annyiban rendkívüli, hogy az

⁶ Szolgálati Szabályzat 43. § (1) bekezdése szerint: „az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene büncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.”

⁷ Szolgálati Szabályzat 57. § (2) bekezdése szerint: „a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.”

⁸ Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 24/2008. (V.30.) számú önkormányzati rendelete az állatok tartásáról a 11. § (4) bekezdésében akként rendelkezik, hogy „tilos ebet beengedni, bevinni és ott tartani szociális, egészségügyi, oktatási, kulturális intézmények területére, kivéve a terápiás, segítő, vakvezető és jelzőkutyákat.,

intézkedés kezdetétől a panaszos jogellenes cselekményével folyamatosan ki kívánta vonni magát a rendőri ellenőrzés alól egy olyan intézkedési helyzetben, amikor a rendőröknek – a riasztás miatt – megalapozottan számítaniuk kellett arra, hogy a helyszínen bűncselekményt elkövető személlyel vagy személyekkel szemben kell intézkedniük. Ezen információk birtokában, az eset nem vizsgálható úgy, mint egy „egyszerű” igazoltatás, amelynek egyetlen célja a személyazonosság megállapítása volt. Jelen esetben felmerült a kérdés, hogy a panaszos miért menekült a rendőr elől, miért nem akarta magát a rendőri intézkedésnek alávetni. A kérdés megnyugtató, teljes körű tisztázása és a menekülés ténye alaposabb vizsgálatot tett szükségessé, kizárva ezzel az előállításra vonatkozó kivételt engedő rendelkezések (lásd.: 5. l. jegyzet) alkalmazását.

Az intézkedések módjával és annak jogszerűségével és szakszerűségével kapcsolatban szükséges hangsúlyozni, hogy az orvosi igazolás szerint, melyet a Kórház traumatológusa adott ki, a panaszos 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Lényegesek azonban a sérülés keletkezésének a körülményei. A panaszos beadványában tett saját állítása szerint is dulakodás közben keletkezett a sérülés, tehát akkor, amikor a jogszerű rendőri intézkedésnek ellenállt. A 20010-507762/2008. ideiglenes számú rendőri jelentés szerint a panaszos akkor sérült meg, amikor „sikerült kezét kihúznia a bilincsből, amely során az ujján lévő gyűrű lehorzsolta a bőrét.” Általános jogelv, hogy saját felróható magatartására előnyök szerzése érdekében senki nem hivatkozhat. Mivel a rendőri intézkedés jogszerű volt, az állampolgár ellenállása pedig jogszerűtlen, így az a sérülés, amelyet szenvedett, felelősségi tekintetben saját terhére esik.

Szakmailag elfogadhatatlan elvárásnak tartom, hogy a fent vázolt helyzetben, a rendőrnek, a panaszos tetteivel – menekülés, tetteges ellenszegülés – szöges ellentétben álló emelt hangon tett szóbeli kijelentését kell elfogadnia és az alapján feltételezni annak jogkövető magatartásra való hajlandóságát.

Nem értek egyet a Panasztestület azon következtetésével, hogy *”az intézkedő rendőrök azonban meggyőződhetnek arról – akár első ránézésre is – hogy a panaszos az óvoda területéről bármilyen tárgyat magánál tart-e eltulajdonítási szándékkal”*.

Ezzel az állítással kapcsolatban a rendőri intézkedés indokaként a következő megállapítást teszem A bűncselekmény elkövetője az elkövetés helyszínén számos esetben nem egyedül tartózkodik. A vagyon ellen elkövetett bűncselekmények esetén kimondottan gyakori, hogy a tettes nem egyedül és nem feltétlenül a külső szemlélő számára látható módon követi el a cselekményt. Különösen így van ez abban az esetben, ha a tetten ért személy az előzetesen eltulajdonított tárgyat elrejt, vagy eldobja. Figyelembe kell venni azt a körülményt is, hogy a helyszínén tartózkodók a bűncselekmény elkövetőinek segítői lehetnek. Ezt a tényt alapul véve a rendőr a helyszínen tetten ért személyt csak minden kétséget kizáró körülmények esetében tekintheti gyanún felül állónak. A panaszos által kifogásolt rendőri intézkedés során a panaszos menekülése és a tetteges ellenszegülése miatt a rendőrök okkal feltételezték, hogy a riasztásra okot adó eseményhez – feltételezésük szerinti bűncselekményhez – köze lehet.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezete;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, a 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény VI. fejezete, 33. § (2) a) pontja, 47. §, 61. § (1) bekezdése, 92. § (1) bekezdése, a 93/A § (7) és (9) bekezdései;
- a Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 4. § (3) bekezdése, 43. § (1) bekezdése, 57. § (2) bekezdése 60. § (1) bekezdése.

A Rendőrség hatásköre és illetékessége a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. § (1) bekezdésének, valamint a 93/A. § (7) bekezdésének a rendelkezésein alapul.

Budapest, 2009. május „ „

Dr. Bencze József r. altábornagy